

Predmet C-674/18

Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98. stavka 1. Poslovnika

Datum podnošenja:

30. listopada 2018.

Sud koji je uputio zahtjev:

Bundesarbeitsgericht (Deutschland)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

16. listopada 2018

Tužitelj:

EM

Tuženik:

TMD Friction GmbH

Predmet glavnog postupka

Tužba radi utvrđenja opsega u kojem tuženik mora tužitelju dodijeliti strukovnu starosnu mirovinu nakon prijenosa pogona u slučaju insolventnosti

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, čl. 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Dopušta li članak 3. stavka 4. Direktive Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona ako je prijenos pogona obavljen nakon pokretanja stečajnog postupka na sredstvima prenositelja prema nacionalnom pravu, koji zahtijeva da se članak 3. stavak 1. i članak 3. stavak 3. Direktive 2001/23/EZ

načelno primijeni također u odnosu na prava zaposlenika na davanja za slučaj starosti, invalidska davanja ili davanja za nadživjele članove obitelji na temelju dodatnog mirovinskog sustava u poduzeću ili između poduzeća, određivanje ograničenja u skladu s kojim preuzimatelj ne odgovara za očekivana prava koja se temelje na radnom stažu koji je bio dopunjen prije pokretanja stečajnog postupka?

2. Ako je odgovor na prvo prethodno pitanje potvrđan:

Da li se nužne mjere kojima se osiguravaju interesi zaposlenika u vezi s pravima ili očekivanim pravima od mirovinskih davanja na temelju dodatnog osiguranja u poduzeću ili između poduzeća iz članka 3. stavka 4. točke (b) Direktive 2001/23/EZ u slučaju prijenosa pogona nakon pokretanja stečajnog postupka na sredstvima prenositelja ocjenjuju na temelju potrebne razine zaštite iz članka 8. Direktive 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca?

3. U slučaju niječnog odgovora na drugo prethodno pitanje:

Treba li članak 3. stavak 4. točku (b) Direktive 2001/23/EZ tumačiti na način da su poduzete nužne mjere kojima se osiguravaju interesi zaposlenika u vezi s pravima ili očekivanim pravima od mirovinskih davanja, na temelju dodatnog osiguranja u poduzeću ili između poduzeća ako nacionalno zakonodavstvo predviđa:

- da se na preuzimatelja prenese obveza budućeg osiguravanja mirovinskih davanja na temelju dodatnog osiguranja u poduzeću ili između poduzeća za zaposlenike kod prijenosa pogona u slučaju insolventnosti,
- da preuzimatelj odgovara u opsegu koji obuhvaća radni staž koji je bio u tom poduzeću dopunjen nakon pokretanja stečajnog postupka,
- na temelju nacionalnog prava određeni osiguravatelj za slučaj insolventnosti strukovnog mirovinskog sustava u tom slučaju ne odgovara za onaj dio očekivanih prava iz strukovne mirovine stečenih prije pokretanja stečajnog postupka čiji se iznos određuje na temelju plaće koju je zaposlenik primao na dan kada je pokrenut stečajni postupak, i
- da zaposlenik može zahtijevati plaćanje dijela budućih mirovinskih prava koja su bila priznata prije pokretanja stečajnog postupka u okviru prenositeljeva stečajnog postupka?

4. Ako nacionalno pravo u slučaju prijenosa pogona također zahtijeva primjenu članka 3. i 4. Direktive 2001/23/EZ tijekom stečajnog postupka, da li se članak 5. stavak 2. točka (a) Direktive 2001/23/EZ primjenjuje na očekivana

prava zaposlenika na osnovi dodatnog mirovinskog osiguranja u poduzeću ili između poduzeća koja su nastala prije pokretanja stečajnog postupka, ali zaposlenici ostvaruju potraživanja tek nastupom osiguranog slučaja, stoga tek kasnije?

5. Ako na drugo ili četvrto pitanje treba odgovoriti potvrdno:

Da li minimalna razina zaštite koju moraju osigurati države članice na temelju članka 8. Direktive 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihova poslodavca obuhvaća također očekivana prava, koja u trenutku pokretanja stečajnog postupka na temelju nacionalnog prava na temelju zakona još nisu bila stečena i koja se također na temelju zakona stječu samo zato jer prestanak radnog odnosa nije povezan sa stečajem?

6. Ako je odgovor na prvo prethodno pitanje potvrđan:

U kojim se okolnostima zbog insolventnosti poslodavca pretrpljeni gubici bivšeg zaposlenika koji se odnose na davanja iz strukovnog mirovinskog osiguranja mogu smatrati očito neproporcionalnima i da stoga obvezuju države članice da osiguraju minimalnu zaštitu protiv toga, iako će zaposlenik dobiti barem polovicu davanja iz mirovinskog sustava koja proizlaze iz njegovih stečenih mirovinskih prava?

7. Ako je odgovor na prvo prethodno pitanje potvrđan:

Da li se zaštita očekivanih prava zaposlenika na temelju članka 3. stavka 4. točke (b) ili članka 5. stavka 2. točke (a) Direktive 2001/23/EZ koja je jednaka onoj iz članka 8. Direktive 2008/94/EZ pruža i ako ta obveza ne proizlazi iz nacionalnog prava već iz izravne primjene članka 8. Direktive 2008/94/EZ?

8. Ako je odgovor na sedmo prethodno pitanje potvrđan:

Ima li članak se 8. Direktive 2008/94/EZ izravan učinak, na način da se na njega može pozvati poslodavac pred nacionalnim sudom ako zaposlenik iako prima barem polovicu davanja koja proizlaze iz njegovih ostvarenih mirovinskih prava, gubici koji su mu nastali zbog stečaja poslodavca svejedno se trebaju smatrati neproporcionalnima?

9. Ako je odgovor na prvo prethodno pitanje potvrđan:

Je li privatnopravno organizirani, za poslodavce obvezujući, fond koji je država članica odredila kao nositelja osiguranja za slučaj insolventnosti strukovnog mirovinskog sustava i koji podliježe državnom nadzoru financijskih usluga te koji na temelju javnog prava od poslodavaca ubire i doprinose potrebne za osiguranje insolventnosti i koji poput javnog tijela upravnim aktom može određivati uvjete ovrhe, javno tijelo države članice?

Navedeni propisi prava Unije

Direktiva Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona, osobito članci 3., 4. i 5.

Direktiva 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca, osobito članak 8.

Direktiva Vijeća 80/987/EEZ od 20. listopada 1980. o usklađivanju zakonodavstva država članica o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca

Glavne nacionalne odredbe

Bürgerliches Gesetzbuch (BGB, Građanski zakonik), osobito članak 613.a

Insolvenzordnung (Stečajni zakon)

Gesetz zur Verbesserung der betrieblichen Altersvorsorge (Zakon o unaprjeđenju strukovnog mirovinskog osiguranja (Betriebsrentengesetz), osobito članak 7.

Kratki prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelj je bio zaposlen od 1996. u Textar GmbH. Tamo je imao sklopljen sporazum na razini skupine poduzeća kojime je zaposlenicima između ostalog omogućeno izdvajanje za strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: sustav mirovinskog osiguranja). U okviru sustava mirovinskog osiguranja, iznos mirovine za svaku dopunjenu godinu radnog staža iznosi između 0,2 i 0,55 posto mjesečne bruto plaće zaposlenika koju je primao na određeni dan prije prestanka radnog odnosa.
- 2 Tužiteljev ugovora o radu kasnije je prešao na društvo TMD Tarni GmbH. Nad imovinom tog društva pokrenut je stečajni postupak 1. ožujka 2009. Aktivnosti društva TMD Friction GmbH – koje su se nastavile i nakon otvaranja stečajnog postupka – su u travnju 2009. godine na temelju prodaje poduzeća koju je proveo sudski imenovani stečajni upravitelj prešle na tuženika.
- 3 Pensions-Sicherungs-Verein (u daljnjem tekstu: PSV) – zakonom određen nositelj strukovnog mirovinskog osiguranja – obavijestio je tužitelja da u trenutku pokretanja stečajnog postupka, zbog njegove dobi (29 godina) još nije stekao buduća prava na mirovinska davanja i da zbog toga PSV u slučaju nastupa osiguranog slučaja neće isplatiti nikakve naknade.

Bitni argumenti stranaka glavnog postupka

- 4 Tužitelj smatra da mu tuženik mora u budućnosti, nastupom osiguranog slučaja za slučaj „starosti” osigurati strukovnu mirovinu na temelju sustava mirovinskog osiguranja u visini pri čijem će se utvrđivanju također uzeti u obzir i radni staž koji je bio dopunjen prije pokretanja stečajnog postupka.
- 5 Tuženik smatra da je u slučaju prijenosa poduzeća nakon pokretanja stečajnog postupka nad imovinom prenositelja, preuzimatelj odgovoran samo za onaj dio strukovne mirovine, koji se temelji na radnom stažu koji je bio ostvaren nakon otvaranja stečajnog postupka.

Kratki pregled razloga zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 Njemačko pravo u članku 613a stavku 1. u načelu propisuje da zaposlenici u slučaju prijenosa pogona na preuzimatelja zadržavaju pravo na isplatu strukovne mirovine. Samo u slučaju prijenosa pogona nakon pokretanja stečajnog postupka na sredstvima prenositelja ta se odredba zbog prvenstvene primjene odredbi sustava mirovinskog osiguranja u skladu sa sudskom praksom Bundesarbeitsgericht (Savezni radni sud, Njemačka) – ne primjenjuje u vezi odgovornosti preuzimatelja za onaj dio buduće strukovne mirovine koji se temelji na radnom odnosu koji je zaposlenik dopunio prije pokretanja stečajnog postupka. Kod tog ograničenja treba poštovati da se u skladu s načelom jednakog postupanja prema vjerovnicima sva imovinska prava koja postoje u trenutku pokretanja stečajnog postupka, namiruju isključivo u skladu s odredbama stečajnog zakona.

Prvo pitanje

- 7 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev – unatoč odredbi iz članka 5. stavka 2. Direktive 2001/23 – dopuštenje ograničenja odgovornosti preuzimatelja u slučaju insolventnosti na temelju nacionalnog prava za očekivana prava od strukovne mirovine, koja su nastala prije pokretanja stečajnog postupka, moguće je ocijeniti i na temelju članka 3. stavka 4. Direktive 2001/23. Uzimajući u obzir ovlasti koje su dane državama članicama člankom 3. stavkom 4. točkom (b) Direktive 2001/23 da odluče „drugačije”, vijeće smatra da iz toga proizlazi da nacionalno pravo može djelomično izuzeti iz područja primjene članka 3. stavka 1. i članka 3. Direktive 2001/23 prava zaposlenika na isplatu strukovne mirovine u slučaju prijenosa poduzeća nakon pokretanja stečajnog postupka ako su bile poduzete zaštitne mjere iz članka 3. stavka 4. točke (b) Direktive 2001/23.

Drugo pitanje

- 8 Sud se nije do sada bavio pitanjem koji zahtjevi vrijede za mjere koje države članice moraju poduzeti na temelju članka 3. stavka 4. točke (b) Direktive 2001/23 za zaštitu interesa zaposlenika u vezi s pravima na mirovinska davanja koja su već stekli ili će ih steći na temelju dodatnog osiguranja u poduzeću ili među

poduzećima. Odgovor na to pitanje također nije očit. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev – unatoč različitim odredbama članka 5. stavka 2. točke (a) Direktive 2001/23 – moguće je tumačenje prema kojem nužne mjere u slučaju prijenosa pogona u okviru stečajnog postupka moraju biti u skladu s zahtjevima iz članka 8. Direktive 2008/94.

Treće pitanje

- 9 Kod ocjene prikladnosti nacionalnih mjera za zaštitu zaposlenika treba uzeti u obzir vjerojatnost, da će zaposlenici dobiti očekivana prava na temelju zakona nakon pokretanja stečajnog postupka, zbog čega će također u primjeru prijevremenog prestanka radnog odnosa u budućnosti moći ostvarivati svoja mirovinska prava, koja se povećava ograničenjem preuzimateljeve odgovornosti. S obzirom da u stečajnom pravu uz načelo jednakog postupanja vrijedi i načelo osiguravanja najboljih uvjeta za isplatu vjerovnika, stečajni upravitelj je dužan osigurati što veću stečajnu masu. U slučaju neograničene odgovornosti preuzimatelja, cijena prenesenog poduzeća se smanjuje. Zbog toga je moguće naložiti stečajnom upravitelju da ne otuđi poduzeće već dužnikovi imovinu unovči na drugačiji način. Ograničenje odgovornosti stoga povećava mogućnost da poduzeća nakon pokretanja stečajnog postupka ne propadnu već da preuzimatelj s njima nastavi poslovati, čime se očuvaju bar neka radna mjesta i radni odnosi.
- 10 Zbog ne postojanja sudske prakse Suda u vezi s tumačenjem članka 3. stavka 4. točke (b) Direktive 2001/23 vijeće ne može sa sigurnošću, koja se zahtijeva od suda najvišeg stupnja, presuditi je li njemačko pravo u skladu s pravom Unije.

Četvrto pitanje

- 11 Vijeće dvoji da li se članak 5. stavak 2. točka (a) Direktive 2001/23 u slučaju prijenosa poduzeća kod stečaja primjenjuje na očekivane primitke i buduća potraživanja zaposlenika iz strukovnih mirovina – kao što je to u sporu o glavnoj stvari. To bi moglo biti u suprotnosti s člankom 3. stavkom 4. točkom (b) Direktive 2001/23. Ta odredba moguće određuje prava zaposlenika taksativno za sve slučajeve prijenosa, uključujući prijenose nakon pokretanja stečajnog postupka.
- 12 Ako Sud zauzme stav da se u slučaju prijenosa poduzeća kod stečaja članak 5. stavak 2. točka (a) Direktive 2001/23 primjenjuje i za očekivane primitke i buduća potraživanja zaposlenika iz strukovnih mirovina, postavlja se pitanje, da li je moguće tu odredbu, unatoč njezinom tekstu, tumačiti na način da dopušta, da se iz prijenosa na preuzimatelja pored obveza koje su bile „dospjele” već prije pokretanja stečajnog postupka, izuzmu također i očekivana prava, koja u trenutku pokretanja stečajnog postupka na temelju zakona još nisu bila dospjela, i na temelju kojih će nastupom osiguranog slučaja, stoga još kasnije, nastati potraživanja zaposlenika iz strukovnog mirovinskog osiguranja. To bi moglo biti u skladu sa svrhom odredbe da preuzimatelj ne može biti odgovoran za obveze

koje su nastale prije pokretanja stečajnog postupka, kao i s Direktivom 80/987 i time s člankom 8. Direktive 2008/94 koji obuhvaćaju i buduća prava.

Peto pitanje

- 13 Ako će Sud na drugo ili četvrto prethodno pitanje odgovoriti potvrdno, u okviru članka 3. stavka 4. točke (b) i članka 5. stavka 2. točke (a) Direktive 2001/23 ne bi bilo jasno na što se odnosi minimalna razina zaštite koju moraju osigurati države članice na temelju članka 8. Direktive 2008/94. U skladu s navedenom odredbom, zaštita se odnosi na „stečeno” ili buduće pravo zaposlenika. Sud još nije odlučio pod kojim uvjetima se prava smatraju stečenima.
- 14 Prema mišljenju vijeća pitanje je li buduće pravo nastupom insolventnosti poslodavca već „stečeno” prosuđuje se na temelju nacionalnog prava. Stoga bi se moglo smatrati da pravo koje u trenutku pokretanja stečajnog postupka još nije bilo stečeno na temelju zakona – kao u tužiteljevom primjeru – nije moguće smatrati „stečenim” u smislu članka 8. Direktive 2008/94.

Šesto pitanje

- 15 Ako je odgovor na peto pitanje za prethodnu odluku potvrđan, pitanje koje se sudu koji je postavio prethodno pitanje također postavlja u postupku o glavnoj stvari, koje je bilo podneseno Sudu rješenjem vijeća od 20. veljače 2018. (predmet C-168/18, točka 23. i dalje) u vezi s osiguravanjem minimalnih mjera za zaštitu iz članka 8. Direktive 2008/94. U vezi s tim pitanjem za prethodnu odluku, radi izbjegavanja ponavljanja dan je izričit naputak za izdvajanje tog pitanja.
- 16 Iz toga treba proizlaziti da tužitelj koji je bio u radnom odnosu do trenutka nastupa osiguranog slučaja za slučaj „starosti” neće pretrpjeti gubitke koji bi premašili polovicu njegovih potraživanja od strukovnog mirovinskog osiguranja na temelju sustava mirovinskog osiguranja. U skladu s tužiteljevom procjenom, njegov gubitak bi iznosio oko 430 eura mjesečno u slučaju prava na djelomične strukovne mirovine u iznosu od 1300 eura.
- 17 Na pitanje da li i pod kojim uvjetima je moguće tužiteljeve gubitke smatrati očito neproporcionalnim, zbog čega više nije osigurana minimalna zaštita iz članka 8. Direktive 2008/94 vijeće ne može konačno odgovoriti.

Sedmo pitanje

- 18 Ako se na temelju članka 8. Direktive 2008/94 zahtijeva osiguranje za slučaj insolventnosti u odnosu na očekivana prava iz strukovne mirovine koja – kao u slučaju tužitelja – nakon pokretanja stečajnog postupka po sili zakona još nisu bila stečena, sud koji je uputio zahtjev bio bi spriječen u postizanju takvog ishoda tumačenjem u skladu s pravom Unije ili daljnjim promjenama Betriebsrentengesetz, jer bi to bilo u suprotnosti s konceptom zakona i stoga „*contra legem*”. Tužiteljeva potraživanja prema PSV-u mogla bi se temeljiti na

izravnom učinku članka 8. Direktive 2008/94. Međutim nije jasno je li takav izravni učinak te odredbe dovoljan da se osigura razina zaštite na temelju članka 3. stavka 4. točke (b) ili članka 5. stavka 2. točke (a) Direktive 2001/23. Iz obje odredbe proizlazi da potrebne mjere za zaštitu moraju poduzeti ili države članice, ili se zaštita osigurava pravom predmetne države članice.

Osmo i deveto pitanje

- 19 O izravnom učinku članka 8. Direktive 2008/94 je Sud do sada potvrdno odgovorio samo u primjeru kada zaposlenik ne dobije barem polovicu davanja koja proizlaze iz stečenih mirovinskih prava (presuda od 6. rujna 2018., Hampshire, C-17/1,7 [EU:C:2018:674] t. 58. i dalje).
- 20 U pogledu detaljnijih pojašnjenja tih prethodnih pitanja vijeće – kako bi izbjeglo ponavljanje – izričito upućuje na svoje rješenje od 20. veljače 2018. (C-168/18, točka 29. i dalje).